

Országos kompetenciamérések

2021-2025

BEVEZETŐ

A köznevelési intézmények munkájának értékelésében és fejlesztésében kiemelt szerepet tölt be az országos kompetenciamérés, amely a tanulók alapvető készségeinek és képességeinek alakulásáról nyújt objektív, összehasonlítható képet. A kompetenciamérések jogszabályi háttérét a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, valamint a mindenkori tanév rendjéről szóló belügyminiszteri rendeletek határozzák meg, a mérés lebonyolítását és az eredmények feldolgozását az Oktatási Hivatal szakmai iránymutatásai szabályozzák. A mérések célja nem csupán az intézmények közötti összehasonlítás, hanem a pedagógiai munka támogatása, a fejlesztendő területek azonosítása és az adatvezérelt intézményi tervezés megalapozása.

A 2021–2025 közötti időszak a kompetenciamérési rendszer jelentős megújulását hozta. A 2021/2022-es tanévtől az országos kompetenciamérés teljes egészében digitális (online) formában valósul meg, amely alapvetően átalakította a mérés lebonyolításának módját, valamint az eredmények feldolgozását és pedagógiai felhasználását. Az online mérési forma lehetővé tette a gyorsabb visszacsatolást, a részletesebb adatelemzést és a tanulói teljesítmények több szempontú vizsgálatát.

A digitalizációval párhuzamosan a mérési területek köre is bővült. A hagyományosan vizsgált szövegértés és matematika mellett megjelent a természettudományos kompetencia mérése, majd a későbbi tanévekben további területekkel – idegen nyelv, digitális kultúra és történelem – egészült ki a mérési rendszer. Ezzel egyidejűleg az érintett évfolyamok száma is növekedett, így az általános iskolákban már nemcsak a 6. és 8. évfolyamok, hanem több évfolyam tanulóinak kompetenciafejlődése is nyomon követhetővé vált.

Az elemzés során figyelembe kell venni, hogy 2023-ban országos kompetenciamérés eredményeit az adatvizualizációs oldalon lehetett csak nyomon követni, ezért az adott évre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre központosan összegző mérési adatok. Ennek megfelelően a jelen értékelés a 2021., 2022., 2024. és 2025. évek eredményeire épül, és a tanulói teljesítmények alakulását többéves tendenciák mentén, nem pedig kizárólag egymást követő tanévek közvetlen összehasonlításával vizsgálja.

A Pápai Erkel Ferenc Ének-Zenei Általános Iskola kompetenciamérési eredményeinek elemzése azt a célt szolgálja, hogy feltárja az intézmény erősségeit, azonosítsa a fejlesztendő területeket, valamint támogassa az intézmény tudatos, stratégiai szemléletű pedagógiai és vezetői munkáját. Az eredmények értelmezése hozzájárul ahhoz, hogy az iskola pedagógiai gyakorlata a tanulók valós szükségleteire épüljön, és hosszú távon biztosítsa az alapkompétenciák megerősítését és az esélyteremtő nevelést.

SZÖVEGÉRTÉS

A szövegértési kompetencia mérése alapvető jelentőségű az általános iskolai nevelő-oktató munka szempontjából, mivel a tanulók szövegértési készsége meghatározza valamennyi tantárgyban való eredményességüket, a tanulási önállóság kialakulását, valamint a továbbtanulási esélyeket. A 2021–2025 közötti időszakban – a matematika méréséhez hasonlóan – a szövegértés esetében is fokozatosan bővült a mérésbe bevont évfolyamok köre, ezért az eredmények értelmezése évfolyamonként eltérő hangsúlyokat igényel.

6. évfolyam

A 6. évfolyamon a szövegértés kompetenciamérési eredményei több mérési évben is rendelkezésre állnak, így ezen az évfolyamon jól nyomon követhető a tanulók fejlődése. Az intézmény eredményei jellemzően az országos átlag közelében helyezkednek el, egyes években attól mérsékelten elmaradnak. Az adatok alapján megállapítható, hogy a tanulók alapvető szövegértési készségei kialakulnak, ugyanakkor a mélyebb értelmezést, következtetést igénylő feladatok nehezebbnek bizonyulnak.

Az alapszintet el nem érő tanulók aránya a 6. évfolyamon bizonyos mérési években magasabb az országos átlagnál, ami arra utal, hogy az alsó és felső tagozat közötti átmenet időszakában a szövegértési képességek megerősítése továbbra is kiemelt feladat.

8. évfolyam

A 8. évfolyamon a szövegértési eredmények összességében kedvezőbb képet mutatnak, mint a 6. évfolyamon. A vizsgált időszakban az iskola tanulóinak átlageredménye több alkalommal meghaladja az országos átlagot, valamint a hasonló településtípusú intézmények eredményeit. Ez arra utal, hogy a felső tagozat során a tanulók szövegértési képességei tovább fejlődnek, és képesek összetettebb szövegek értelmezésére, információk összehasonlítására és következtetések levonására.

Pozitívként értékelhető, hogy a minimumszint alatt teljesítő tanulók aránya a 8. évfolyamon jellemzően alacsonyabb az országos átlagnál, ami a pedagógiai munka eredményességét és a tanulók sikeres iskolai pályafutásának támogatását jelzi.

4–5. évfolyamok (a mérési rendszer bővülését követően)

A szövegértés kompetenciamérésének kiterjesztése a 4. és 5. évfolyamokra lehetőséget teremtett a szövegértési készségek korai, diagnosztikus jellegű vizsgálatára. Ezeken az évfolyamokon az eredmények elsősorban nem hosszú távú összehasonlításra, hanem a tanulók kiinduló szintjének feltérképezésére és az egyéni különbségek azonosítására szolgálnak.

Az adatok alapján megállapítható, hogy az alsó tagozaton megalapozott szövegértési készségek meghatározó szerepet játszanak a felső tagozatos eredmények alakulásában. A korai mérési eredmények lehetőséget biztosítanak arra, hogy az intézmény célzott fejlesztéssel, differenciált feladatokkal és tudatos olvasásfejlesztési stratégiákkal támogassa a tanulók előrehaladását.

Összegző vezetői következtetések:

A szövegértés kompetenciamérési eredményeinek többéves elemzése alapján megállapítható, hogy az intézmény pedagógiai munkája hozzájárul a tanulók szövegértési készségeinek fokozatos fejlődéséhez, különösen a felső tagozat végére. Ugyanakkor a 4–6. évfolyamokon továbbra is hangsúlyos feladat az értő olvasás, a szövegből való információkinyerés és a következtetés fejlesztése.

Intézményvezetői szempontból kiemelt cél a szövegértés fejlesztésének tantárgyközi megközelítése, az olvasási stratégiák tudatos alkalmazása, valamint a pedagógusok módszertani együttműködésének erősítése.

MATEMATIKA

A matematika kompetencia mérése kiemelt jelentőségű az általános iskolai nevelő-oktató munka értékelésében, mivel szoros összefüggést mutat a problémamegoldó gondolkodás, a logikai következtetés és a tanulási sikeresség alakulásával. Az elemzés során figyelembe kell venni, hogy a vizsgált időszakban a mérésbe bevont évfolyamok köre fokozatosan bővült, ezért az egyes évfolyamok eredményei eltérő időszámban állnak rendelkezésre.

6. évfolyam

A 6. évfolyamon a matematika kompetenciamérés eredményei a teljes vizsgált időszakban rendelkezésre állnak (2021, 2022, 2024, 2025), így ezen az évfolyamon többéves a tendencia. Az iskola tanulóinak teljesítménye a legtöbb mérési évben közelít az országos átlaghoz, egyes években attól mérsékelten elmarad, ugyanakkor az eredmények stabil teljesítményszintet jeleznek. A többéves adatsor alapján megállapítható, hogy a tanulók matematikai alapkészségei kialakulnak, azonban az alapszintet el nem érő tanulók aránya bizonyos mérési években meghaladja az országos átlagot, ami célzott fejlesztési beavatkozásokat indokol.

Vezetői szempontból ez azt erősíti meg, hogy a 6. évfolyam kulcsszerepet tölt be az alsó és felső tagozat közötti átmenetben, ezért a differenciálás, a felzárkóztatás és az alapművelési biztonság erősítése továbbra is kiemelt feladat.

8. évfolyam

A 8. évfolyamon a matematika kompetenciamérés eredményei kiegyensúlyozottabb képet mutatnak, mint a 6. évfolyamon. A vizsgált évek többségében az iskola tanulóinak átlageredménye eléri vagy meghaladja az országos átlagot, illetve a hasonló településtípusú intézmények eredményeit. Ez arra utal, hogy a tanulók jelentős része a felső tagozat végére képes a matematikai ismeretek alkalmazására és az összetettebb problémák megoldására.

Pozitívként értékelhető, hogy a minimumszint alatt teljesítők aránya a 8. évfolyamon jellemzően kedvezőbb képet mutat az országos adatokhoz viszonyítva. Ez azt jelzi, hogy az intézmény pedagógiai munkája hozzájárul a tanulók felzárkóztatásához és a lemorzsolódás kockázatának csökkentéséhez.

4–5. évfolyamok (a mérési kör bővülését követően)

A mérési rendszer bővülésével a matematika kompetenciamérés a 4. és 5. évfolyamokon is megjelent, ami új lehetőséget teremt az alapkészségek korai nyomon követésére. Ezeken az évfolyamokon az adatok elsősorban diagnosztikus jellegűek, és nem hosszú távú összehasonlításra, hanem a tanulói csoportok kiinduló szintjének feltérképezésére alkalmasak.

Az eredmények azt mutatják, hogy a tanulók matematikai alapozása már alsó tagozaton meghatározó szerepet játszik a későbbi teljesítmény alakulásában. A korai mérési adatok lehetőséget adnak arra, hogy az intézmény időben azonosítsa a lemaradásokat, és még a felső tagozat megkezdése előtt célzott fejlesztési programokat indítson.

Összegző vezetői következtetések

A matematika kompetenciamérési eredmények többéves elemzése alapján megállapítható, hogy a Pápai Erkel Ferenc Ének-Zenei Általános Iskolában a tanulók matematikai teljesítménye összességében stabil, ugyanakkor évfolyamonként eltérő fejlesztési hangsúlyokat igényel. A 4–6. évfolyamokon az alapkompenciák megerősítése, a differenciált fejlesztés és a felzárkóztatás, míg a 7–8. évfolyamokon az alkalmazásközpontú, gondolkodtató feladatok erősítése jelentheti a továbblépés irányát.

Intézményvezetői célként jelenik meg a matematikaoktatás eredményességének további javítása adatvezérelt pedagógiai döntések, rendszeres belső mérések és a pedagógusok módszertani együttműködésének erősítése révén.

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

A természettudományos kompetencia mérése az általános iskolai oktatásban a logikus gondolkodás, a problémamegoldás és a mindennapi életben alkalmazható ismeretek szempontjából bír kiemelt jelentőséggel. A vizsgált időszakban a természettudományos mérés a matematika és szövegértés után került be a kompetenciamérési rendszerbe, így az eredmények értelmezése elsősorban a felső tagozatos évfolyamokra támaszkodik.

6. évfolyam

A 6. évfolyamon a természettudományos mérési eredmények az országos átlaghoz viszonyítva változó képet mutatnak. Az intézményi átlag egyes években elmarad az országos értéktől, ami arra utal, hogy a tanulók számára kihívást jelent az ismeretek alkalmazása, a grafikonok, táblázatok értelmezése és az összefüggések felismerése. Ugyanakkor a többéves adatok alapján megállapítható, hogy az eredmények nem romló tendenciát mutatnak, hanem inkább stagnáló–kiegyensúlyozott szinten mozognak.

8. évfolyam

A 8. évfolyamon a természettudományos kompetencia területén az iskola eredményei jellemzően elérik vagy megközelítik az országos átlagot, ami a felső tagozatos pedagógiai munka hatékonyságát jelzi. A tanulók jelentős része képes az ismeretek alkalmazására, egyszerűbb problémák megoldására és az információk értelmezésére. A minimumszint alatt

teljesítők aránya nem haladja meg számottevően az országos értéket, ami kedvező képet mutat az esélyteremtés szempontjából.

Vezetői következtetések

A természettudományos kompetenciamérés eredményei alapján intézményvezetői feladatként jelenik meg a tantárgyközi szemlélet erősítése, a kísérletezésre, megfigyelésre és problémamegoldásra épülő tanulásszervezési formák tudatosabb alkalmazása. Különösen a 6. évfolyamon indokolt az alapfogalmak elmélyítése és az alkalmazásközpontú feladatok arányának növelése.

ANGOL (IDEGEN) NYELV

Az idegen nyelvi kompetenciamérés sajátossága, hogy az eredmények értelmezése nem elsősorban az átlageredmények alapján történik, hanem azon keresztül, hogy a tanulók milyen arányban érik el az elvárt Közös Európai Referenciakeret (KER) szerinti nyelvi szinteket. Az általános iskolai kompetenciamérésben 6. és 7. évfolyamon az A1, míg 8. évfolyamon az A2 szint elérése tekinthető alapvető elvárásnak.

6. évfolyam (A1 szint)

A 6. évfolyamos angol nyelvi mérési eredmények alapján megállapítható, hogy az A1 szintet el nem érő tanulók aránya az intézményben meghaladja az országos átlagot. Ez arra utal, hogy a tanulók egy része nem rendelkezik stabil, egységes nyelvi alapkészségekkel a felső tagozat elején. Az eredmények különösen a szövegértési és nyelvhasználati feladatok esetében jeleznek nehézségeket.

Ez a helyzet pedagógiai és vezetői szempontból is kiemelt figyelmet igényel, mivel a 6. évfolyam kulcsszerepet tölt be a nyelvtanulási motiváció és az alapnyelvi kompetenciák megszilárdítása szempontjából.

7. évfolyam (A1 szint - átmeneti, megerősítő szakasz)

A 7. évfolyamon már több éve rendelkezésre állnak angol nyelvi kompetenciamérési adatok, amelyek lehetőséget biztosítanak a felső tagozat középső szakaszának értékelésére. Az eredmények azt mutatják, hogy bár a tanulók egy része ebben az évfolyamban eléri az elvárt A1 szintet, az alapszintet el nem érők aránya továbbra is számottevő, és nem mutat egyértelmű csökkenést az előző évfolyamhoz képest.

Ez arra utal, hogy a 7. évfolyam jelenleg nem minden esetben tölti be a kellő hatékonysággal a megerősítő, felzárkóztató szerepet, amely előkészítené a tanulókat a 8. évfolyamon elvárt A2 szint teljesítésére. Az eredmények erős szóródása differenciált fejlesztési igényeket jelez.

8. évfolyam (A2 szint)

A 8. évfolyamon az angol nyelvi kompetenciamérés eredményei azt mutatják, hogy az A2 szintet el nem érő tanulók aránya továbbra is jelentős, és több mérési évben meghaladja az

országos átlagot. Ez arra utal, hogy a tanulók egy része a felső tagozat végére sem jut el az önálló alapfokú nyelvhasználatához szükséges szintre.

A mérési adatok alapján megállapítható, hogy bár egy szűkebb tanulói csoport jó nyelvi teljesítményt mutat, az eredmények erősen szóródnak, ami differenciált fejlesztési szükségletekre és eltérő tanulási utakra utal.

Összegző vezetői következtetések és fejlesztési irányok

Az angol nyelvi kompetenciamérés 6–8. évfolyamos eredményei egyértelműen jelzik, hogy az intézményben az idegen nyelvi nevelés kiemelt fejlesztési terület. A mérési adatok alapján intézményvezetői feladatként fogalmazódik meg egy tudatosan felépített, szintorientált nyelvoktatási stratégia kialakítása, amely biztosítja az A1 szint stabil elérését a 6–7. évfolyamon, valamint az A2 szint teljesítését a 8. évfolyam végére.

Ennek érdekében vezetői célként jelenik meg:

- a korai és folyamatos nyelvi alapozás megerősítése,
- a 6–7. évfolyam felzárkóztató és megerősítő szerepének tudatosítása,
- a differenciált csoportmunka és célzott fejlesztés alkalmazása,
- a tanulói motiváció és az aktív nyelvhasználat erősítése,
- valamint a kompetenciamérési eredmények rendszeres visszacsatolása a nyelvoktatás tervezésébe.

Ez a megközelítés nemcsak a mérési eredmények javulását szolgálja, hanem hosszú távon hozzájárul a tanulók sikeres középiskolai nyelvtanulásához is.

DIGITÁLIS KULTÚRA ÉS TÖRTÉNELEM

A digitális kultúra és a történelem kompetenciamérésének bevezetése új dimenziót nyitott az intézményi önértékelésben. Ezek a mérések lehetőséget adnak a digitális eszközhasználat, az információfeldolgozás, valamint a történelmi gondolkodás és forráselemzés fejlettségének vizsgálatára.

Az eddigi eredmények alapján megállapítható, hogy a tanulók digitális alapkészségei megfelelő szinten állnak, ugyanakkor a kritikus információfeldolgozás, az önálló problémamegoldás és a tudatos digitális tartalomhasználat további fejlesztést igényel. A történelem területén a tanulók alapvető ismeretei stabilak, de az elemző, összefüggéseket feltáró feladatok erősítése indokolt.

Összegző vezetői reflexió és fejlesztési irányok

A 2021–2025 közötti kompetenciamérési eredmények átfogó elemzése alapján megállapítható, hogy a Pápai Erkel Ferenc Ének-Zenei Általános Iskola pedagógiai munkája összességében stabil alapokon nyugszik, különösen a felső tagozat végére elért tanulói teljesítmények tekintetében. Az intézmény erősségei közé tartozik a szövegértés és az idegen nyelvi

kompetenciák fejlesztése, míg a matematika és a természettudomány területén a korai beavatkozás és a differenciált fejlesztés további erősítése indokolt.

Intézményvezetői célként fogalmazódik meg egy adatvezérelt, fejlesztésorientált iskola működtetése, ahol a kompetenciamérési eredmények nem önmagukban értelmezett mutatók, hanem a pedagógiai tervezés, az egyéni tanulói utak támogatása és az esélyteremtés alapját képezik. A mérési eredmények tudatos felhasználása hozzájárulhat ahhoz, hogy az intézmény hosszú távon is biztosítsa tanulói számára az alapkészségek megerősítését és a sikeres továbbhaladást.

Összefoglaló táblázat – Kompetenciamérések főbb tapasztalatai (2021–2025)

Pápai Erkel Ferenc Ének-Zenei Általános Iskola

Terület	Évfolyam	Elvárt szint / fókusz	Többéves kép	Országos viszony	Vezetői fejlesztési irány
Matematika	4–5.	Alapkészségek	Diagnosztikus adatok	–	Alapműveletek, differenciálás
Matematika	6.	Stabil alapkompentencia	Ingadozó, de nem romló	Kissé elmaradó	Felzárkóztatás, átmenet erősítése
Matematika	8.	Alkalmazás	Stabil, kedvező	Eléri / meghaladja	Problémamegoldás, gondolkodtatás
Szövegértés	4–5.	Értő olvasás	Diagnosztikus adatok	–	Olvasásstratégiák megalapozása
Szövegértés	6.	Következtetés	Mérsékelt fejlődés	Közelítő	Szövegfeldolgozás, értelmezés
Szövegértés	8.	Összetett szövegértés	Pozitív tendencia	Meghaladja	Tantárgyközi fejlesztés
Természettudomány	6.	Alkalmazás	Stagnáló	Kissé elmaradó	Tantárgyközi szemlélet
Természettudomány	8.	Problémamegoldás	Stabil	Közelítő	Kísérletezés, gyakorlati megközelítés
Angol nyelv	6.	A1	Gyenge alapok több tanulónál	Országos felett alapszint alatt	Korai alapozás, felzárkóztatás
Angol nyelv	7.	A1 (megerősítés)	Nem elégséges előrelépés	Kedvezőtlen	Differenciált fejlesztés, motiváció
Angol nyelv	8.	A2	Jelentős szóródás	Országos felett A2 alatt	Szintorientált stratégia
Digitális kultúra	felső tagozat	Digitális alapkompentencia	Stabil	Közelítő	Kritikus információhasználat
Történelem	felső tagozat	Elemző gondolkodás	Vegyes	Közelítő	Forráselemzés, összefüggések

Iskolánkban a tanulók digitális kompetenciáinak fejlesztését és a kompetenciamérések előkészítését kiemelten kezeljük. A tananyag feldolgozása során elektronikus platformokat használunk egyre több tantárgyból, számonkéréseink egy részét pedig e-feladatlapokkal bonyolítjuk, így a tanulók rutint szereznek a mérési formákhoz.

Ezt erősíti egy kollégánk mesterprogramja (immár a 2. ötéves ciklusban), amely a digitális készségek fejlesztését, az elektronikus feladatbank folyamatos bővítését és az alsó/felső tagozat közötti átmeneti nehézségek csökkentését célozza meg. Évente többször tart belső továbbképzéseket, mérésmetodika szakvizsgáját kihasználva pedig a mérési eredményeket rendszeresen elemzi, és bemutatja a tantestületnek, szülőknek - értekezleteken, fórumokon és workshopokon.

A differenciált oktatás hatékonyságának növeléséhez azonban szükség lenne bizonyos tantárgyak, például a matematika esetében csoportbontásra, amely lehetővé tenné, hogy a tanulók egyéni igényeiknek és képességeiknek megfelelő támogatást kapjanak, és a kompetenciamérésekre is célzottabban készülhessenek.

Azt gondolom, a belső és külső eredményeink, mutatóink teljesen szinkronban vannak egymással, mert értékelési szokásainkat így alakítottuk ki és így is kerülnek megvalósításra. Van még bőven fejlesztendő terület, de a kedvező statisztikai adatok elérése érdekében sem hajlunk olyan megoldásokra, amelynek eredménye nem a valóságot, a mögöttes tudást tükrözné. Nem működhet úgy egy iskola, hogy az objektivitásra és realitásra épülő értékelést megváltoztatja, feladja az elvárt mutatók teljesítésének érdekében. Szakmai felelősséggel tartozunk nem csak a diákoknak, hanem azoknak a középiskolai tanároknak is, akik az általunk végzett munkát tovább folytatják. Az átmeneti nehézségeket kollaborációval, asszertív magatartással kívánjuk csökkenteni, nem egyéb „mutatványokkal”, amelyek ideig-óráig lehet, hogy működnek, de a rendszerben való gondolkodás során úgyis valahol felszínre kerülnek.

Az eredményes beiskolázást kiemelt feladatként kezeljük. A rengeteg tanórán kívüli, közösségépítő és hagyományőrző programok, események mellett azonban fontosnak tartjuk a gyerekanyagnak és a földrajzi környezetnek megfelelő színvonalú oktató munkát is, amellyel a nálunk végzett diákok többsége képes az általa választott középiskolát hasonló eredményekkel elvégezni. A pozitív visszajelzésekre – legyen az szülőé, volt diáké vagy középiskolai tanaré – büszkéek vagyunk, és az egyre több nehézség ellenére is ezt a tendenciát szeretnénk folytatni. Az iskolavárási foglalkozásokon a leendő elsős szülőknek rendszeresen bemutatjuk mérési eredményeinket összehasonlítva a város más iskoláinak eredményeivel, hangsúlyozva azt a fontos tény, hogy a külső mérések azok az objektív, összevetésre alkalmas események, ahol minden diák ugyanazt a feladatsort kapja, ugyanannyi időkeretet használhat fel és ugyanazzal a javítókulccsal történik az értékelés. Bízunk benne, hogy a középiskolai felvételi rendszerbe is minél előbb bekerülnek ezek az OKM eredmények (az írásbeli felvételi mellett), amelyek a 4-7. évfolyamokon szerzett képességpontokat konvertálnák át felvételi pontokká, és nem az év végi/félévi jegyeket vennék alapul, amelyek országszerte is, de a tankerületen belül is igencsak nagy szórást és sok ellentmondást mutatnak a tudás és az érdemjegy arányának tekintetében. Ráadásul így a kompetenciaméréseknek is lenne tétje, amely valószínűleg az eredmények javulását is hozná magával, viszont a mérési körülmények „tisztaságát” feltétlenül szigorúbban kellene ellenőrizni hozzá.

A 2025-ös OKM eredmények:

